

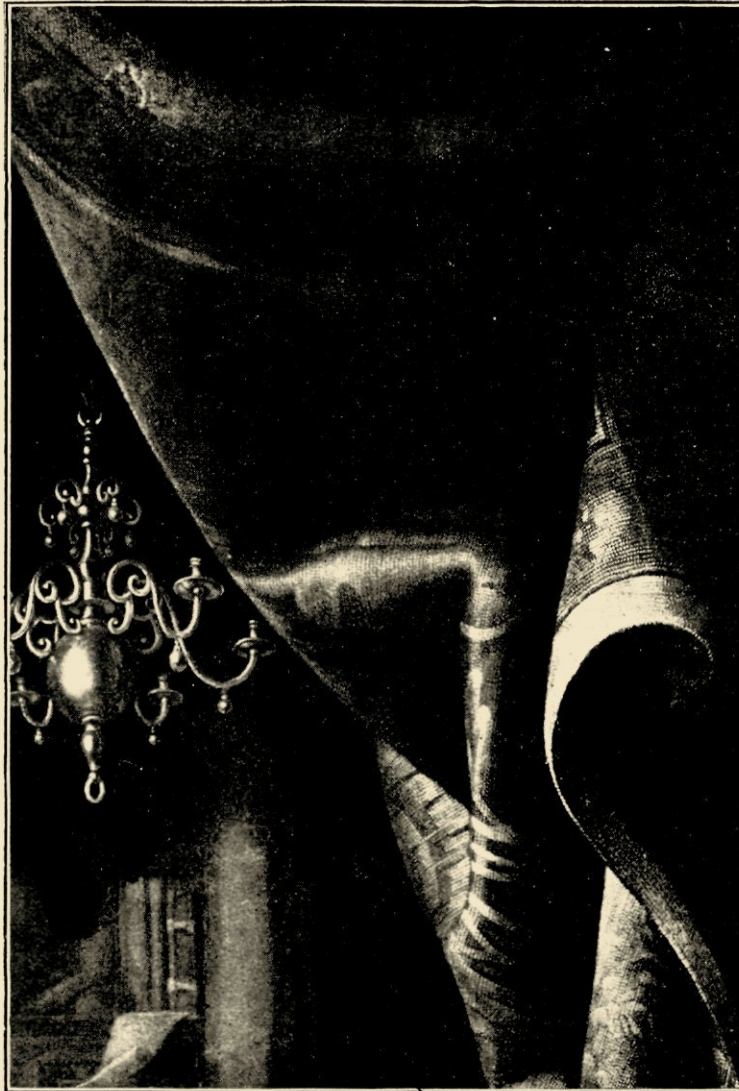
criticus zeer nauwkeurig leeren zien. Hij moet ook zijn gevoeligheid voor de meer zuiver geestelijke eigenschappen van een kunstwerk tot het uiterste verscherpen. Bij onze 17e eeuwse meesters, die bijna allen streven naar natuurlijkheid en karakteruitdrukking, is dit niet zóó moeilijk. De valsheid van den als afb. 8 gegeven zoogenaamden Hals b.v. blijkt alléén reeds uit de houding, die niet is die van een zittenden man. Een van de karakteristieke eigenschappen van b.v. Paulus Lesire is, dat hij de door het poseeren ontvreden geworden trekken van degenen, wier portret hij maakt, tenslotte niet voldoende weet weg te werken (vgl. afb. 9). Tot op zekere hoogte is hij dus aan die „zure” gezichten te herkennen.

Ik zag eens een Lesire, die te goeder trouw als Dou was verkocht en waarop de signatuur van Lesire later was ontdekt. De verkooper had in zooverre juist gezien, als de portretten van Lesire in één opzicht (n.l. in de verveelde expressie der koppen) aan Dou doen denken. Maar hij kende Dou's werk niet voldoende om te weten dat deze 1° nooit zoo componeerde, 2° veel fijner en op andere wijze detailleerde en 3° koppen van d'e grootte en dat formaat slechts schilderde in zijn jeugd (± 1630),

en dat hij toen nooit de kleederdracht schilderde die de op het portret afgebeelde droeg.

Dit is dus een van de gevallen, waar historische kennis (costuumgeschiedenis benevens de levensdata en de signatuur van den schilder), technische kennis (de toets van Dou enz.), kennis van stijl en gevoel voor compositie en karakteruitdrukking alle te zamen den doorslag geven. Noch het een, noch het ander kan worden gemist en aangezien er nog steeds niet genoeg vaklieden zijn, die gaven bezitten in al deze richtingen en die zich aldus veelzijdig kunnen ontwikkelen, blijft men nog voortdurend fouten maken, al zijn zij bij lange na niet meer zoo talrijk als vroeger.

In het algemeen zij men derhalve voorzichtig met het noemen van namen, voordat men voldoende zekerheid heeft. De zoo vaak gehoorde vraag: „wie anders zou dat toch zóó goed geschilderd kunnen

AFB. 6. FRAGMENT VAN EEN NAMAAK-DOU.

hebben?” is reeds op zich zelf funest.

Doorgaans staat men nog steeds veel te vlug gereed met een naam. Men wordt daartoe trouwens in vele gevallen als het ware geprest, ja het is zóó sterk, dat hij, die vlug namen noemt, veel eerder als een goed kenner geldt dan degene, die voorzichtig is. Het heeft soms den schijn, alsof men liever ziet, dat fouten worden